

היה ת"ח יש לתקן ליתן צינורות אחרים שנעשו לקרקע או צינורות של פלאסטיק.
ירידו מוקירו,

משה פיינשטיין

סימן צה

במקוה שרוצים לעשות מארבע טבלאות לכל כותל רק טבלא אחת וטבלא למטה אם יש בזה חשש

כ"ח ניסן תשכ"ו.

מע"כ יירי הרב הגה"צ מהר"ר חנניא יו"ט ליפא רייטש שליט"א הנודע בשם העלמעצער רבי.

הנה ברבד מקוה שרוצים לעשות ארבע כותלים מארבע טבלאות של מין נייר למטה בשוליים ולחבר אח"כ באש את הכותלים והשוליים, הנה פשוט שיש לזה הדין כמו מקוה מנסרים של עץ אשר אם הוא מנסרים הרבה שקבעו לכל נסד בחפירת בור המקוה היא כשרה, אבל אם הוא רק מארבע טבלאות טבלא אחת לכותל יש לאסור, דהוא כמו באבנים שאיתא ברמ"א סימן ד"א סק"ז אבל חבור אבנים הרבה לא מיקרי כלי, וכוונתו כשנעשו בחבור להג"ה בחפירה שבקרקע שהוא בחבור רמ"מ צדיך שיהיו הרבה אבנים, דאם נעשה בתלוש הא אפילו חבור אבנים הרבה ביחד שיכול לקבל איזה רבד וכו"ש לקבל מים הוא כלי גמור שיהיה פסול למקוה אף אם יחברוהו אח"כ לקרקע, וא"כ אידי בנעשו בחבור לקרקע ומ"מ מצדיך שיהיה באבנים הרבה, וכן הוא בנסרים. אך לכאורה מלשון הרישא דהוא באופן האסור כתב אבן אחת שחקקו ולבסוף קבעו, משמע רמיתי אבנים ויותר כשר, שלכן כ"ש בארבע אבנים אבן לכל כותל שיש להתיר וכמו כן בארבעה נסדים וטבלאות, אבל כיון שבסיפא נאמר באופן המותר חבור אבנים הרבה לא מיקרי כלי יש לנו להתמיד כהלשון שבסיפא דרוקא אבנים הרבה, ואף שלא ידוע לי בעניותי טעם מ"מ הרי נאמר כן, ואולי מפני שכן הדרך לעשות גם כלי, או שכיון שנתחברו זה לזה היטב נתבטל חשיבות החבור לקרקע. ואולי הוא מטעם דמצינו במטה בכלים פי"ח מ"ז שאף הכרע שהוא רק אבר אחד מהמטה שלא נסתלק ממנה לגמרי חשיבות שם המטה, דאף שעתה

כשהיא מפורדת טהורה מ"מ כשתתחבר למטה תהיה טמאה כדפי' כן הר"ש שם והתוס' סוכה דף ט"ו עיי"ש אלמא דשייך עליה עדיין שם הכלי קצת כיון שהוא חלק חשוב מן המטה, ולכן נהי שלא מצינו זה אלא במטה ולא בשאר כלים כתיבות וכדומה, ואף במטה הוא רק כשהיתה כבר במטה שלימה ולא כשעדיין לא היה חלק במטה, מ"מ החמירו במקוה אף בלא היה עדיין חלק מכלי אבל נעשה לזה שיהיה חלק חשוב מכלי שיהיה פסול למקוה ולכן כיון שהאבן היא גדולה שהוא לכותל שלם החמירו לפסול למקוה, וכן הוא בטבלאות ונסרים שאם טבלא ונסד הוא גדול ככל הכותל שהוא חלק חשוב מהתיבה אף שעדיין לא היתה בתיבה פסול למקוה. עכ"פ איך שנימא בהטעם משמע שבטבלא אחת לכותל פסולה למקוה דוראי רוחק לומר שלא דוקא נקט הרמ"א לשון אבנים הרבה, ובלשון תשובת הרשב"א סימן ת"ת איתא ואם אינו כלי אבן אלא שנעשה בית כנוס מים בבנין אבנים כשר, שזה משמע אבנים הרבה בכל כותל הבית, וכן מפרש הרמ"א בדבריו שלכן כתב הרמ"א חבור אבנים הרבה דוקא.

ומש"כ הרה"ג ד' יצחק יעקב ווייס הגאב"ד מנשעסטער שליט"א סתם שהיא כמו אמבטי גדולה שאינה מחוברת לקרקע לא מובן לי דבריו, דוראי כשעושיין אותה בחפירת בור המקוה היה כל טבלא תיכף מחובר לקרקע ככל המקוואות שבהרבה עדים שהיו נעשים מנסרים ואם יהיה מטבלאות הרבה אין בזה שום חשש, אבל כיון שהוא טבלא אחת לכותל אסור מטעם דבארתי ממשמעות לשון הרמ"א ותשובת הרשב"א.

ירידו מבדכו בכל הטוב והשלום,

משה פיינשטיין

סימן צו

בענין האיסור לרחוץ את שטבלה שהביא הרמ"א שכן נהגו

י"ג מנ"א תשכ"ח.

מע"כ יירי מה"ר שלמה שרגא דיבאק שליט"א.

הנה מש"כ הרמ"א סוף סימן ר"א דיש אוסרים לחזור ולרחוץ אח"כ והוא מהמרדכי פ"ב דשבועות שהביא מדאבי"ה איך שמע שיש קורא תגר על

שקושיהו היא מהא שסותר אף אחר שטבל ביום השביעי ונטהר שלכן היה שייך לפסול הקרבן כשאכלו נותר ביום השלישי. הוא שייך רק בקרבן שגם האכילה היא ממצות הקרבן וכן השריפה דנותר הוא מדיני הקרבן וליכא בו עניני רשות כלל ולכן שייך לומר דאף כשלא נעשה כדיון בהנותר שאכלוהו ולא שרפוהו יפסול הקרבן ואף שכבר נכשר להיתר אכילה ולהיתר הקרבה שהם דברים מדיני הקרבן שייך ליפסול כשלא נעשו כדיון אף גם מה שהוכשר תחלה כיון שלא נסתלק ממנו דיני הקרבן, ומוכיח מספירת הנקיים שג"כ כל הו' ימים ממש הוא בדיני זב וזבה לענין הספירה שגם זה שמקצת היום ככולו הוא מדיני ספירת הימים ולא נסתלק כל הדינים לספירה מהם עד משלם הו' ימים לגמרי, אבל לענין הטבילה כבר נשלם לגמרי דיני הטבילה שלכן גם לר"ע לא שייך לפסול אחר שנכשרה הטבילה. ובכל אופן סברא גדולה היא שלא לפסול אחר שהוכשר ואף אם נמצא גזה"כ בדיני דאורייתא הוא טעם גדול שרבנן לא רצו לתקן דבר כזה.

ומש"כ הראב"י"ה הא דאמר בחולין דבעלה הוא חולין, הוא עור טעם דאף אם נימא שתיקנו לפסול הטבילה כדבריך לומר להרשב"ט עכ"פ הא תנן גזירה זו רק לפסול את התרומה ובעלה הא אמרינן בחולין דהוא חולין וא"כ אינו בכלל התקנה לפסול הטבילה לתרומה. ואף שהטעם שחששו לגזור שייך נמי לטבילת נדה לבעלה לא רצו לגזור איסור לבעלה מאיזה טעם, או משום שקשה לגזור זה על כל ישראל אלא על אוכלי תרומה שהן זריון, או משום שמאחר שנאסרה לתרומה כבר תדע מזה שהטהרה הוא רק בטבילת המקוה, ולא יהיה תקלה גם באיסור הביאה דבעיה, ובוה"ז שליכא תרומה לירע עי"ז מכיון שלא תיקנו אז לאסור לבעלה אנן לא גזרינן שוב אף שאיכא הטעם לגזור, ובלא גזירה לא נאסר ממילא בשביל טעם. אבל הוא רק לרווחא דמילתא אף להרשב"ט שתיקנו שהוא פסול בטבילה נמי אין לפסול לבעלה דהוא חולין, דבעצם אין צריך לזה משום שסובר שאינו פסול בטבילה אלא גזרו טומאה מחדש שלא שייך כלל לאיסורה לבעלה. ומסיק שכן סובר גם מהר"מ והאמת שכן סברי כל הפוסקים שלא הוזכר זה בשום פוסק והוא רק דעת יחיד, וכן משמע מהגר"א ס"ק קכ"ז דכתב אבל כבר חלקו עליו דמשמע דכל הפוסקים חלקו עליו, ומטעם שכתב דאף לתרומה אין זה חסרון בטבילה וכ"ש לבעלה דהוא חולין דאף אם היה זה חסרון בהטבילה אין למילף מתרומה לחולין.

בנות ישראל הטובלות אם נכנסו אחר הטבילה במרחץ ושכן כתב נמי הרשב"ט, ודאי דעת יחיד היא כדמסיק הראב"י"ה שקרוב בעיניו דאפילו לכתחלה יכולה לדרחץ בתר טבילה לאלתר דהגזירה היתה רק לתרומה כמפורש במתני' סוף זבים ובשכת דף י"ג דענין הגזירה הוא כפרש"י בשבת שמים שאובין יטמאו אדם שטבל כבר לפסול תרומה ובעלה חולין הוא עיי"ש, והוא מוכרח מהא דגזרו גם טהור שנפלו עליו ג' מים שאובין משום דאי לא הא לא קיימא הא, שהוא שייך רק לענין הגזירה שמים שאובין יטמאו אדם דיאמרו מ"ש הני מהני כדפרש"י התם, אבל אם היה זה גזירה על הטבילה לא היה שייך לגזור על טהור שנפלו עליו ג' לוגין מים דאינו מענינא דטבילה כלל, אלא ודאי שלא נפסלה הטבילה אלא שהוא גזירה שיטמא מחדש משום שמים שאובין גזרו שיטמאו אדם הטובל, לכן גם נפילת ג' לוגין הוא מענין זה ואם לא יטמאו בנפילה לא קיימא גזירת ביאת הטובל במים שאובין אחר שטבל. וטומאות אחרות הא לא שייך בשום אופן לאסור על בעלה דרק בדם נדה ולירה נאסרת על בעלה ולא בדברים אחרים, וגם מסתבר שאינו ענין טומאה כלל דלא מצד טומאה שאיכא בנדה נאסרה לבעלה אלא דנדה נתחדש בה שני ענינים ענין איסור לבעלה וענין טומאה שמתמאת שנוגע זה לענין תרומה וקרשים.

ולא הוצרך כלל לפ"ז להא דאמר ר"ג בחולין דף ל"א דבעלה חולין הוא דרק שם דאירי בנאנסה וטבילה שלא בכוננת טבילה שהוא חסרון בהטבילה לקרש ולתרומה והיה שייך למילף דגם לבעלה שצריכה טבילה יהיה זה חסרון בהטבילה ותשאר גם באיסורה לבעלה, הוצרך ר"ג לומר דבעלה חולין הוא ואין למילף חולין מקדשים שלכן חולין לא בעי כוונה ומוכיח התם מתנאי' ומקראי עיי"ש, אבל הכא שליכא שום חסרון בהטבילה רק שתיקנו טומאה למים שאובין בבא ראשו ורובו ביום שטבל ובנפלו עליו ג' לוגין מיט לא שייך לאסור לבעלה אף בלא זה שהוא בדין חולין, והטעם שלא גזרו שתיפסל הטבילה ולא היו צריבין לגזור לטמא בנפלו על טהור ג' לוגין, הוא פשוט דלא שייך למיפסל הטבילה אחר שכתב הוכשר, ועיין בזבחים דף כ"ט שאר"א זה לטעם שאין לטעות לפרש כפשטות הקרא דאם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו שפוסל הקרבן באוכל מזבחו ליום השלישי דאחר שהוכשר יחזור ויפסל, שלכן גם רבנן בתקנתם לא שייך שיתקנו פסול אחר שהוכשר, ואף לר"ע דהביא שמצינו בזב וזבה שאף שהתחילו למנות ימי הטהרה סותרין בראיה כל מנינם והתוס' הוסיפו

צורך גדול, אך איני רואה בזה בסתם נשים צורך כל כך כשלא תרחץ יום אחד ויכולה לקיים המנהג. ידידו,

משה פיינשטיין

סימן צו

במקוה אם הוא בכלל מרחץ שבצואת ר' יהודה החסיד

ט' סיון תשכ"ד.

מע"כ ידידי הרב הגה"צ מפורסם במעשיו לטהרת וקדושת ישראל מהר"ד חנניא יר"ט ליפא דייטש שליט"א.

ובדבר צואת רבינו יהודה החסיד שלא יעשה אדם מרחץ בחוך ביתו, אם גם מקוה טהרה בכלל והארץ כתר"ה ועוד הביא כתר"ה תשובות מהרבה גאוני זמננו וכתר"ה מסיק להיתר, הנה ודאי פשוט וברור שאין מקוה בכלל לשון מרחץ, עיין ביומא דף י"א שבשלש ברייתות תניא בית המרחץ ובית הטבילה ולא הקשה על בית הטבילה היינו מרחץ ולעשות צדיכותא, כמו שמקשה על ר' כהנא שמפרש מה שתניא שם גם ושהנשים נאותות בהן שמאי נאותות דוחצות א"ה היינו מרחץ והוצרך לתרץ דאשמועינן מרחץ דרבים ואשמועינן מרחץ דיחיד ולעשות צדיכותא, אלמא רבית הטבילה אינו בכלל מרחץ ולכן לא הקשה ע"ו כלום, ולכן צדק כתר"ה שפשוט שמותר ואין בזה שום חשש.

אך דאיית כתר"ה מברכות דף כ"ו שלא תירץ שמה שא"ר אבין שרבי נכנס למרחץ אחר שהתפלל של שבת בע"ש היה זה למקוה לטבול אינה דאיה, דהא לא היה שום צורך לטבול לעת ערב אחר שהתפלל ערבית של שבת דטבילת קרי מתקנת עזרא לא היה שייך לדבי אלא בשחרית אם היה ליל עש"ק ליל טבילה, כי לדבינו הקדוש ברור שלא אירע קרי לאונסו בכל ימיו כי לא היה שייך לקרותו קדוש אם היה אירע לו דאיית קרי, עיין בברכות דף י' באלישע שהשונמית קראה אותו בשם קדוש על שלא דאה קרי, וא"כ מי שראה קרי שמעינן מזה שאינו דאוי לקרותו קדוש אף שכל מעשיו הם טובים כמעשיו של אלישע הנביא, ומצר הטבילה דעש"ק

והנה אף להמרדכי בשם הרשב"ט שאף לבעלה נפסלה הטבילה, הא לא שייך זה אלא דוקא ברחצה במים שאובין בביאה ראשה ורובה או בנפילה בו ביום אחר הטבילה כדפרש"י בשבת דף י"ג, וגם בלשון הראב"ה על שמיעת התגר הוא על אלו שנכנסו במרחץ אחר הטבילה וכן מרשב"ט שסובר כן מהא דשבת ראיכא טעם הגזירה והביא מרש"י שהוא בו ביום של טבילה, ובהכרח הוא לא יותר מבו ביום של טבילה דאל"כ ליכא גבול ותהיה אסורה לרחוץ לעולם וע"ו ליכא מנהג כלל, ולומר שהזמן הוא עד שתשמש עם בעלה אין מקום כלל לזה, וגם בתרומה הא לרש"י ותוס' לא גזרו בטהור אלא בנפלו עליו ג' לוגין ולא בביאה במים שאובין, ומי הוא הטהור שלא הוצרך לטבילה הא ליכא איש אחד בעולם שלא נטמא מעולם, ואם נמצא איש כזה הוא אחר או שנים בעולם שהיה זה מילתא דלא שכיחא שלא היה צורך לגזור בו דאין לבא לתקלה מזה וכדאמרין בעלמא שמילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן, אלא וראי דטהור הוא זה שטבל אתמול ומרקמיה, וא"כ גם לבעלה להרשב"ט הוא דק בהלכה למרחץ בו ביום של טבילה, ואף שלהרמב"ם ליכא חלוק בין הטובל לטהור שתרוייהו נפסלו לתרומה בין בביאה בין בנפילה כראיתא ברבריו דפ"ט מאה"ט, אבל להרמב"ם שסובר כן ודאי שאין זה פסול בטבילה אלא גזירת טומאה חדשה בהביאה למים שאובין ונפילה עליו ג' לוגין מים שלא שייך כלל לאיסור נדה לבעלה, וכל טעם הרשב"ט הוא לרש"י ותוס', א"כ הוא דק ברחצה בו ביום של טבילה, וכדמשמע מלשון הראב"ה שבמרדכי ומלשון הרמ"א משמע קצת שדוקא תיכף אחר הטבילה, אך אולי בו ביום נמי שייך בלשון אה"כ.

ונמצא שאף לפי המנהג יכולה האשה לטבול ביום ב' ויום ג' אם הגיע זמן טבילתה ולא תרחץ באמבטי דק אותו יום ולמחר תוכל לרחוץ באמבטי וכן בזדיקת מים עליה הנקרא שאור ובסווימינג פול ולא תאסר לבעלה שיבא בעש"ק מכיון שאינו בו ביום אף שעדיין לא שמשה עם בעלה, דהמנהג הוא דק לבו ביום, ואם נהגה אף על ימים הרבה כשלא בא בעלה הוא מנהג טעות ואינו כלום.

ואם היא אשה איסטניסית שלא תוכל לטבול שלא להתרחץ יום שלם שיהיה מטבילתה בתחלת הלילה עד גמר היום, יש להתיר לה מכיון שלדינא הוא דק דעת יחיד שאין לחרש לדעה זו, ורק שנתגו להחמיר אין להחמיר אלא כבדוב הפעמים שליכא